PŘEDMLUVA

Letos se konference Nejmenší z nás věnovaná právní ochraně osob před narozením koná již potřetí. V rámci jednotlivých ročníků konference zazněla celá řada příspěvků, které spojovalo především přesvědčení, že lidský život je třeba chránit již od okamžiku jeho vzniku, tj. od početí. Zaznělo mnoho argumentů z různých oborů – z biologie, gynekologie, psychologie, právní vědy i filosofie. Odborníci se shodli, že stávající legislativa je vůči nenarozeným krajně nespravedlivá a že by mělo dojít ke změně. Některé z příspěvků dokonce analyzovaly předpokládané dopady těchto změn a dospěly k závěru, že se jich společnost nemusí obávat. Naopak – jeví se jako velmi prospěšné.

Přesto ve společnosti stále převládá přesvědčení, že pokud umělý potrat není pokrokovým výdobytkem, pak je přinejmenším nutným zlem, kterým společnost platí za svoji svobodu. Jedinců, kteří jsou ochotni hájit umělý potrat jako dobrodiní, není příliš mnoho, velké množství lidí ale zastává názor, že ačkoliv interrupce není nic pěkného, přesto by z mnoha důvodů měla být v demokratickém státu přístupná. Pojmenovat umělý potrat pravým jménem, které zní „vražda", si troufá málokdo, ačkoliv argumenty, které pro to svědčí jsou jednoznačné a přesvědčivé. Ještě před druhou světovou válkou byla drtivá většina lékařů proti interrupcím, pro bylo jen pár jednotlivců. V současné době je poměr opačný. Většina lékařů je toho názoru, že umělý potrat je standardní a mnohdy nezbytný lékařský zákrok; jen malé množství odvážných se proti tomuto většinovému názoru dokáže postavit.

Přitom, jak bylo již řečeno, věda je jednoznačně na straně odpůrců potratů. Jenže to, čemu musí čelit lidé, kteří odmítají interrupce, nejsou ani tak teoretické argumenty protistrany, ale psychologické faktory na straně jedné a agresivní ideologie (kultura smrti) na straně druhé. Psychologicky vzato málo lidí dokáže s rozhodností vzdorovat vůči zlu potratů, protože mají takříkajíc „máslo na hlavě" – není snad člověka, jehož širší rodina by nebyla umělým potratem zasažena. Čelit tomu lze jen dvěma způsoby – odvážným pojmenováním zla jako zla, které může vést až k roztržce uvnitř rodiny, nebo snahou přesvědčit se o tom, že zlo vlastně není zlo. O tom, že většina lidí volí druhou cestu, svědčí společenské klima, v němž je umělý potrat tolerován a považován za soukromou věc zúčastněných osob. Faktorem sui generis je samozřejmě ideologie útočící přímo na lidskou přirozenost i lidský život, která je mnohdy politicky prosazována.

Musíme si tedy být vědomi skutečnosti, že věda, ačkoliv nám poskytuje cenné argumenty, které by v ideálním případě měly být akceptovány legislativou, sama o sobě nestačí k vyjití z popsaného kruhu zla. Lidé potřebují radikální proměnu smýšlení. Boj proti potratům tedy musí být spojen s evangelizací. Nicméně snaha

o šíření poznatků z oblasti ochrany nenarozeného života, která je spojená s touto konferencí, nesmí být v žádném případě zanedbávána.

V pořadí již třetí konference Nejmenší z nás se může chlubit množstvím skutečně kvalitních příspěvků. V úvodním příspěvku Květoslav Šipr upozorňuje na nové výzvy, kterým musí ochránci nenarozeného života čelit.

Účast na konferenci přijal předseda papežské rady pro život J. E. Mons. Ignacio Carrasco de Paula, který se ve svém článku zdůrazňuje nezbytnost propojení antropologických poznatků o člověku s právem. Právo nemůže stanovovat arbitrárně počátek života člověka tak, jak se mu hodí, ale musí vzít v úvahu poznatky biologie a jiných disciplin, podle kterých je člověk člověkem od početí.

Miroslav Kratochvíl a Zdeněk Kubík zkoumají postavení nenarozeného dítěte v římském právu. Dospívají k jednoznačnému závěru, že tzv. nasciturus se těšil ochraně římského práva.

Generální ředitel Evropského centra pro právo a spravedlnost Grégor P. Puppinck se zabývá umělými potraty v souvislosti s Evropskou úmluvou o lidských právech. Ukazuje, že právo na život se podle této úmluvy týká i nenarozeného života a že neexistuje nic takového jako „právo na potrat".

Tomáš Majerčák komplexně pojednává o ochraně nenarozeného života ve slovenském právu. Upozorňuje na to, že existence tzv. interrupčního zákona je pravděpodobně v rozporu s ústavou Slovenské republiky.

Na Majerčáka navazuje Miroslav Kratochvíl, který analyzuje nález Ústavního soudu Slovenské republiky, podle nějž není interrupční zákon v rozporu s ústavou. Kratochvíl ukazuje mylnost tohoto rozhodnutí.

Radim Cigánek se zabývá historií návrhů na povolení umělých potratů v České republice. Nevěnuje se pouze inkriminovanému zákonu z padesátých let 20. století, ale zkoumá také několik návrhů „potratového zákona", které byly podány v prvorepublikovém parlamentu.

Jiří Badal se zabývá možnostmi transplantace embryí z mimoděložního těhotenství a Ludmila Lázničková s Miroslavem Kratochvílem zkoumají právní aspekty léčby neplodnosti v České republice. Upozorňují nejen na etické problémy spojené s umělým oplodněním, ale také na jeho ne příliš velkou úspěšnost. Proti umělému oplodnění staví přirozené metody léčby neplodnosti, které jsou nejen eticky přijatelné, ale také poměrně velmi účinné.

Alena Peremská představuje perinatální hospicovou péči jako ve všech ohledech šetrnější alternativu vůči potratům nemocných dětí.

Tomáš Kotrlý a Alena Vališová řeší právní aspekty pohřbívání mrtvě narozených dětí a plodů po potratu. Ukazují neutěšený stav, který v této oblasti panuje v české legislativě, a hledají cestu, jakou by se právní úprava pohřbívání mrtvě narozených měla ubírat.

Fakt, že se koná konference tohoto zaměření a že lidé na ni chodí, svědčí o tom, že se snad daná problematika začíná stávat pomalu předmětem veřejné diskuze. O důležitosti tohoto tématu svědčí i skutečnost, že konferenci zaštítil místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace Pavel Bělobrádek a děkan Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy P. Prokop Brož. Konferenci rovněž podpořil děkan Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Tomáš Machula. Cesta k ochraně nenarozených osob je trnitá a potýká se s řadou překážek, které

jsem zmínil v úvodu této předmluvy. Pokud nám však leží na srdci osud nenarozených dětí, pak nám nezbývá než na ní vytrvat.

Na závěr bych rád poděkoval všem, co se na přípravě konference podíleli – všem autorům, členům programového výboru, recenzentům a překladatelům cizojazyčných příspěvků. Bez jejich nezištné ochoty by se konference nemohla uskutečnit. Zvláštní dík patří Miroslavu Kratochvílovi, z jehož iniciativy se konference koná a který se mimořádným způsobem podílel na její organizaci.

Jiří Stodola, editor